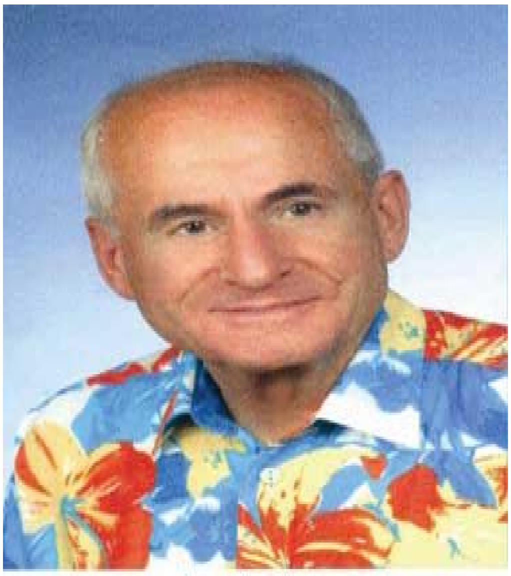

www.jemalnebez.com

جەمال نەبەز بۆ وارڤین:

ئیسلامیستەکان هەموو بەرنامەیەکیان بۆ دژایەتیکردنی ژنان پێیە

وارڤین: لەگەڵ ئەوەی دەگوترێ "حیجاب و عابا کەلتووری کورد نین" دیاردەی حیجاب لەهەرێمی کوردستان بەرەو زێدەبوون دەچێت. بەرای ئێوە هۆکارەکان چین؟

جەمال نەبەز: نەك هەر پێچەو رووداپۆشین و عابا، بەڵکو گەلێك شتی دیکەش هەن کە کەلتووری کوردنین و کەچی لەمساڵانەی دواییدا بەرەوفرەبوون دەچن. وەك: گەندەڵی و بەرتیلخۆری، تەمەڵی، مشەخۆری، ژنکوژی، لەشفرۆشی مێینە، پارەپەرستی و ساختەکاری، لەپاڵ کزبوونی هەستی نیشتمانپەروەری و تێکشکانی کەسایەتی کورد و لەنێوبردنی ئاسەوارە مێژووییەکانی کوردستان. ئەمە لەکاتێکدا کە هێندەك کەلتووری رەسەنی کورد هەن، بەرەونەمان دەچن، وەك رێزگرتنی مافی دراوسێتی، رێسای میوانداریتی، گیانی هەرەوەزی و بەدەنگەوەهاتنی لێقەوماوان، فەرهەنگ و بەرهەمی گوندنشینی و....هتد. هەرچی وشەی "حیجاب"ە، ئەوە هەفتجار لەقورئاندا نێوی هاتووە. هەرهەفتجارەکەش بەمانای "پەرێزگرتن" و "خۆدوورخستنەوە" دێ. نەك بەمانای "روو" یان "سەرودەموچاوی خۆ"داپۆشین.

لەبارەی ئەوەوە کە پێچەو رووداپۆش (برقع) لەکەیەوەو لەکێوە داهاتووە،چەند تیۆرییەك هەیە. لەهەموویان بەهێزتروجێی باوەرتر ئەمەیە کەلە فارسەکانەوە داهاتبێ. چۆنکە لەکۆمەڵگەی عارەبی پێش ئیسلامەتیدا، ژن پێچەورووپێداپۆشی نەبووە، بەڵام جۆرە سەرپۆشێکیان هەبووە کە لەگەرمای بەتینی هاوینی دورگەی عارەبستان و خۆڵ وتۆزولمی ئەوێ پاراستوونی. ژنان، دەموچاووتەنانەت بەرۆکیان (شوێنی نێوان هەردوو مەمك، بەعارەبی جلابیب) بەدەرەوەبووە (دوایی پەیامبەری موسلمانان محمد ئەوەی رێبەندکرد، پاش ئەوەی پیاوێك هێندە سەیری بەرۆکی.... ژنێکی کردبوو، خۆی کێشابوو بەدارێکداو برینداربووبوو. کابرا چووەلای پەیامبەروباسی رووداوەکەی کرد بۆی. ئەوجا ئایەتێك هاتەخوارەوە کە دەبێ ژنان بەسەرپۆشی سەریان ئەوشوێنەبگرن.

ژنانی عارەب لەسەردەمی "نەزانی" دا کەبە "جاهلیەت" نێوبراوە سەربەستییان لەهێندێك شتدا هەبووە، توانیویانە لەهێندێك بۆنەدا بەکۆمەڵ وبەڕووتی خۆیان پێشانبدەن. بەتایبەتی لەکاتێکدا

کەپیاوانی هۆزەکەیان چووبن بۆشەڕ دژبەهۆزێکی دی، ژنەکانیان لەوبۆنەیەدا بەرووتی هەڵپەڕیون وگۆرانییەکیان گوتووە کە ماناکەی ئەمەیە: "ئەگەر ئێوەبردتانەوە، ئەوالەشی ئێمە بۆ ئێوەیە. خۆ ئەگەر دوژمن بردییەوە، ئەوالەشی ئێمە دەبێتە ماڵی دوژمن".

فارسەکان پاش ئیسلامبوونیان، کارکردێکی گەورەیان هەبووە لەسەر کۆمەڵگەی عارەب، بەتایبەتی لەسەردەمی عەباسیەکانداو لەوپێوەندییەو، ئەوجا بەهۆی بەشدارییان لەئاینزای شیعەیەتیدا، عارەبەکان پێچەو رووداپۆشیان(برقع) لەفارسەکانەوە وەرگرتووە. زۆر رێی تێدەچێ کەوشەی "برقع" وشەیەکی ئێرانی بێ.

لەکۆمەڵگەی کوردەواریدا پێچەورووداپۆش و عابا نەبووە، بەهێزترین بەڵگەش ئەوەیەکە ژنە لادێیەکان لەکوردستاندا هەتائەورۆش نەپێچە دەگرنەوەونەعابا دەپۆشن. راستە پێش دامەزراندنی کۆماری ئیسلامی ئێران، پێچە ورووداپۆش لەوشوێنانەی کوردستاندا کەلەژێر دەستی عارەب وفارسدا بوون هەبووە، بەڵام پێچەوعابا بەمفرەییەی ئەورۆ نەبووە. ئەمە کارکردی کۆماری ئیسلامی ئێرانەو، ئەنجامی ئەو ترس و تۆقاندنەیە کە دەسکەلاکانی رژێمی ئاخوندەکانی ئێران لەکوردستاندا خستوویانەتە دڵی خەڵك و کۆلکەمەلاکانی کوردستان، لەسێبەری نەبوونی دەسەڵاتێکی نەتەوەیی و نەبوونی زانایانی گەورەی وەك مەلا محەممەدی کۆیی ومەلابچکۆلی هەولێری و مەلا محەممەدی قزلجی تورجانی ومەردۆخی کوردستانی و مەلاجەمیلی رۆژبەیانی و شێخ محەممەدی خاڵ و سەعیدی نەورسی وماشووقی خەزنەوی و، بەسوودوەرگرتن لەبوودەڵەیی دەسەڵاتی گەندەڵی کاربەدەستانی هەرێم، رێکراوەتەوە بۆ ئەمانە، بەچەپوراستدا کۆمەڵگەی کورد داپرزێنن.

وارڤین: ئایا لەکوردستاندا "حیجاب" مۆرکێکی ئاینی هەیە یان پێوەندی بەهاتنی ئایدیۆلۆژیاو ئیسلامی رامیاریەوە هەیە؟

جەمال نەبەز: پێچەو رووداپۆش لەکوردستاندا نە مۆرکێکی ئایینی کوردی هەیەو نە مۆرکێکی رێسایی کوردی. لەو شوێنانەدا ئەبێ کە لەژێر دەسەڵاتی عارەب، فارس و ئەوج اترکدا بوون، وەك شارەکان. بەڵام -وەك لەمەوبەر گوتم- لەوشوێنانەدا کە ئەو دەسەڵاتە بیانییە داگیرکەرانەیەی نەیگەیشتووەتێ، وەك گوندەکان، ئەو مۆرکە بەدیناکرێ. عاباو رووپۆشیش رێسایینین. دیارە، ئەو ئیسلامەتییەی کە کۆماری ئیسلامی ئێران و چەند دەوڵەتێکی دیکتاتۆریی دیکەی وەك حیجاز و سۆدان کردوویانە بەئایدیۆلۆژیای دەسەڵاتدارییەکەیان کارکردێکی بەهێزی هەیە بۆ سەپاندنی رووپۆش وعابا بەسەر ژناندا. چۆنکە ئیسلامیستەکان، بەداخەوە، هەموو بەرنامەکەیان هاتووەتەسەر ئەوەی ئازادیی ژنان نەهێڵن کە ئەمەشیان بەتەواوی پێنەکرێ، زەوروزۆنگ و توندوتیژی بەکاردەبەن و بەنێوی ئایینەوە پیاوان هاندەدەن کە ژنان کەنەفتبکەن. ئەوەتا دەبینین لەمساڵانەی دواییدا ژنکوشتن گەیشتووەتە رادەیەك کە بەڕاستی

بووەتە پەڵەیەکی یەکجار رەش بەنێوچاوانی دەسەڵاتدارانی هەرێمی کوردستانەوە. چۆنکە ئەوانن کە بەرپرسن لە پاراستنی ژیان و سەربەستی خەڵکەکەی ئەوێ. ئەمەش مەترسییەکی گەورەی دروستکردووە بۆ شێواندنی فەرهەنگی کوردو ناشیرینکردنی رووی کورد بەرامبەردەرەوە. هەر ئەمەشە کە ئەرکی راپەرینێکی رۆشنبیرانەی نەتەوەیی خستووەتەسەر شانی ژنانی کوردستان کە بە بەرنامەیەکی رامیاری وجڤاکی گشتگرەوە بۆ هەموو کۆمەڵگا، واتە بۆ پیاوانیش، بەڵام لەباری سەرنجی ژنێتی و هزری مێینەوە، بێنە گۆرەپانی رکەبەرێتی و، فەرمانیشیداوە بەویژدانی هەموو پیاوێکی سەربەرزو رۆشنبیری کورد، لەوانەی کە ناموسی خۆیان لەلەشی ژناندانابینن، بەڵکوناموسی خۆیان لەئازادی خۆیان و ژنانی نەتەوەکەیاندا دەبینن کە بەشێوەیەکی جەماوەرانە پشتی ئازادی ژنان بگرن و رووی ئەوانە رەشکەن کە دەیانەوێ بە فڕوفێڵ وکەڵەك، فەرهەنگی بیانی سەردەمی بەرد بەسەر نەتەوەی کورددا بسەپێنن.

ئەوانەی کە ئەو رێیە چەوتەیان گرتووە، دەبێ باشبزانن کە هەر زیان بەکورد ناگەیەنن بەڵکو بەخۆشیان دەگەیەنن. زوو یان درەنگ خۆیان لەبەرچاوی نەتەوەی کورد سووك وریسوا دەکەن. ئەوەی سەرنجمدابێ بەدرێژای ساڵان و هەرلەکۆنەوە هۆشیاریمدابێ و پێشبینیم کردبێ، چارەنووسی کۆمۆنیستەکان بوو. ئەو هەڵانەی کۆمۆنیستەکان کردیان هەر لەدەروێشێتیەوە بۆ رژێمی تیرۆریست و کوردکوژ و دژبە ئازادی سۆڤیت، ئەوجا دەروێشی بۆ ملهۆرەکانی چین و ئەلبانیاو هەرلە کاوێژکردنی قسەکانی لینین، ستالین، ماوی خەرفاو و ئەنوەری خواجاوە بیگرە، تا دەگاتە بەگژداچوونی هەموو بیرو بۆچونێك کە لەبیرو بۆچوونی کۆنەپەرستانەی خۆیان نەچێ، ئەوەبوو ئەوکوێرەوەرییەیان بەسەرهات کە پاش هەرەسهێنانی رژێمی گەندەڵی سۆڤێت (کە ملوێنێك کورد لەسۆڤێت بێبەشبوون لەدامەزراندنی کۆمارێك بۆ خۆیان، بەپێچەوانەی گەلەکانی دیکەی سۆڤێتەوە) سەریان لەماڵی پارتی دەرهێنا. ئەورۆش دەبینین حزبە ئیسلامییەکانی کوردستانیش هەر بەو لارێ ترسناکەدا دەڕۆن و لەوشوێنەوە دەستپێدەکەن کە کۆمۆنیستەکان چەقیان تێدابەست و سەریانکرد بەماڵی پارتی دا.

<u>وارڤین: تاچەند زیادکردنی کۆتوبەندەکان و بەستنەوەی ژن بەحیجاب و ئاسنەوە هۆکاری گەراندنەوەی ژنە بۆ چوار چێوەی ماڵ؟</u>

جەمال نەبەز: ماڵ وماڵداری، لەبنەڕەتەوە هەر بۆ ژن نییە بەڵکو بۆ پیاویشە. لەکۆمەڵگایەکی تەندروستدا ژن و پیاو ئەرکی بەڕێوەبردنی ماڵ و زاڕۆکانیان ومیوانەکانیان یان پێکەوە دەکەن یان لەنێو خۆیاندا خۆویستانەو دادپەروەرانە بەشدەکەن. بەڵام کوێرەوەرییەکە لە کۆمەڵگا دواکەوتووە پیاوەفەرمانییکاندایە کە ژن بەزۆر دەخزێندرێتە ماڵ و کاری چێشتخانەو سەرپەرشتیکردنی منداڵ و خزمەتی مێردو میوان دەدرێن بەسەریداو،رێی چوونە دەرەوەو کارکردن و ژیانێکی ئاسایی دەگیرێ لێی.

دیارە ژن لەکۆمەڵگای پیاوفەرمانیدا ئەگەر رووپۆش یان سەرپێچیش نەگرێتەوە هەر مەترسی ئەم کەنەفتکردنەی لەسەر دەبێ، بەڵام رووپۆش و "حیجاب" کۆتوبەندی کەنەفتێکەی توندتر جەڕەبابە دەداو، ئەوە دەخاتەبەرچاوی ژنەکە کە "تۆ چۆنکە مێیینەیت مافی ئەوەت نییە، تەنانەت سەرودەموچاوی خۆت پێشانی خەڵك بدەیت". ئەمەش بەشێوەیەکی ناراستەوخۆ رێگرتنە لە چوونەدەرەوە لەماڵ و پێوەندینەبەستن بەدەرەوە، وەك ئەوەی لەگرتووخانەیەکی تاکەکەسیدابێ. واتە: نەچوون بۆ گەڕان، چایخانەو میوانی بەتەنێ. هەروەها نەچوون بۆ کارکردن یان خوێندن، ئەگەرهاتوو قوتابخانەکە تێکەڵ بوو. بەکورتی: ناچارکردنی ژن بەژیانبردنەسەر بەپارەی مێرد. کە ئەمەش مانای بەندبوونە بەئارەزووی مێردەکەوە کە نانبدەیەو ژنیش نانوەرگرە. لەهەر شوێنێکیشدا نانبدە کێبوو هەر ئەو کەسەیە کە قسەی دەخوا.

ئەم زۆرداریيەش بەرامبەر بەژن بەبیانووی ئایینەوە دەسەپێندرێ بەسەریدا. مەلاکانیش کە خۆیان کردووە بەدەمڕاستی ئایین و نوێنەرانی ئێزدان لەسەر زەوی، هیچ کاتێك ئامادەنەبوون و نین رێبدەن بەوتووێژێکی بابەتانەی زانستانە لەوبارەیەوە. خۆ ئەگەر کەوتیتە قسەکردن لەگەڵیان و بۆرتدان و بیانووت بەدەستەوەنەهێشتن، ئەوا دەکەونە ئەوەی تۆمەتی کافربوون بخەنەملت و هەڕەشەکردن لێت. هەڕەشکردنێکیش کەلە ئەنجامی کەوڵبوونەوە هاتبێ، نیشانەی نابووتێتیە لەبەڵگە پێشاندانا. لەبەرئەوە، دەبێ ئایین ورامیاری لەیەکجیابکرێنەوە. ئایین باوەڕەو بەهیچ تەرازوویەك ناکێشرێ و بەهیچ پێوانەیەکیش ناپێورێ و، راستی و ناڕاستی بەهیچ بەڵگەیەك ساخناکرێتەوە،لێ، رامیاری زانست و تەکنیکە کە سەنگ و تەرازووی خۆیان هەیەو وتووێژ دەکرێ لەسەریان و درۆ وراستییان تاقیدەکرێتەوە.لەبەر ئەم دووشتە. ئایین ورامیاری، زۆر لەیەکجیاوازن و تێکەڵ بەیەکناکرێن. بەڵام دەتوانن لەتەنیشت یەکەوە هەبن و هەریەکەیان رێزی خۆی پێبدرێت. بۆ وێنە: بالەفەرمانگەیەکدا زانستکاران نەخشەی وزەی کارەباو ئابووری کشتوکاڵی بەپێی پری بارانبارین بکێشن، لەسەرشەقامیش باوەڕداران بەفریشتەی باران وتڕەتووشی کە بەزمانی کوردی ئاڤێستایی تشتیریا(تووشی وتەڕی) بووە، نوێژەبارانەی خۆیان بکەن کەمەلاکان لەنەزانینەوە ئەم رێسا کۆنەی کوردیان بەستووە بەئایینی ئیسلامەوە.

وارڤین: کاریگەری "حیجاب" و بەندبوونی ژن پێوەی، تاچەند وا لە ژن دەکات کە لەلایەن بیرکردنەوەوە بۆ هەندێك پرسی خۆشگوزەرانی کۆیلەبێ؟

جەمال نەبەز: کۆیلەکردنی ژن شتێك نییە هەر پێوەندی بەگەلێك و وڵاتێکەوەهەبێ، بەڵکو سیستەمێکی هزری ورەوانی جیهانییەو، بێناموسییەك و رەوشتنزمییەکی نێونەتەوەییە، بەڵام لەهەر وڵاتە بەشێوەیەکی دیکەو بیانوویەکی دیکە دەخرێتەکار. ئەوپەروەردە گەندەڵەی کە بەدرێژایی هەزاران

ساڵە بەکاردەبرێ، جۆرە خۆناسینێکی تایبەتی ناسروشتی بەژنان داوە کە ژن بەزۆری وایلێهاتووەخۆی بەبەرپرسیار ئەزانێ بۆ دابینکردنی تێچووی بژێو و ئەرکی نانپەیداکردنی. بۆیە دەبینین لەهێندێك لەوڵاتە رۆژهەڵاتییەکاندا ژنی رووپۆش یان حیجابدار، حیجابەکەی کە گوایەنیشانەی شەرمکردنی لەپیاوانە، ئەوە دەکاتە بیانوو بۆ ئەوەی بیرلەکاری دەرەوەو زەحمەتکێشان نەکاتەوە، بەڵکوچاوی لەپیاوەکەی یان لەباوکی یان لە براکەی بێ. خۆ ئەگەر باری ئابووری مێردەکەی باش بوو،جلکی جوان و زێری زۆری بۆ کڕی ئەوا بەهەموو جۆرە کۆیلەیەتییەك رازی دەبێ. ئەمەش هەژاریی رۆشنبیرییە.

بەکورتی: دەبێ لەگۆڕەپانی پەروەردەدا شۆڕشێك رووبدا کە سیستەمی کۆن لەبنەڕەتەوە بگۆڕێ. دیارە ئەو گۆڕینە زەحمەتەو پێویستی بەکات و خەباتە، بەڵام ژنان دەتوانن ئەو گۆڕینە بهێننەدی لەڕێی ئەو بەرنامەیەوەکە لەمەبەر، پەنجەم راکێشابۆی.

وارڤین: ئایا پێچە بەنموونە کەلەئاکرێ و زاخۆ و هێندێك ناوچەی دی کوردستان هەیە، دەکرێ بڵێین حیجابە یان ئەوە نەرێتێکی ڕێشینەی کوردەواری بووە؟ پۆشینی حیجاب مەترسی چی لێدەکەوێتەوە. ئیسلامی سیاسی تا چەند هۆکاری پۆشینی حیجابە. ئایا مەبەست لێی خزمەتی ئاینە یان مەبەستێکی سیاسییە؟ ئایا حیجاب بەمانای سڕینەوەی کەلتووری کوردی دێ؟

جەمال نەبەز: هیچجۆرە پێچەوعابایەکی ژنانە لەکوردستاندا مێژووی نەبووە، بەشێك نەبووە لەکەلتووری کورد. وەك لەمەوبەرگوتم، ئەو کوردانەی دووربوون لەفەرهەنگی داگیرکەران، وەك ژنە گوندییەکان، ئەوەتا هەتا ئەورۆش پێچەو عابایان نییە. بەڵکو جۆرە سەرپێچێکیان هەبووە کە بۆ جوانی بووەو لەگەڵ جلکە کوردیەکەیان رێکەوتووەوەسەریشی پاراستوون، کاتێك مەنجەڵە ماست و شتی قورسیان ختسووەتەسەریان. پیاوانی کوردیش ئەو سەرپێچەیان بەشێوەی مشکیوشەدەوجامانە هەبووەو هەیە. ئێستە کچانی کورد هەن کە جلکی کوردی دەپۆشن، لەباتی سەرپێچە کۆنەکە پارچەیەکی تەنك، بەرەنگەکوردییەکان سۆروزەردو کەسك، بۆجوانی دەبەستن بەنێو چاوانیانەوە. ژیانی کورد چ لەباری کارکردنەوە لەکێڵگەکاندا و چ لەباری بەرگرییەوە لەوڵات لەگەڵ پێچەگرتنەوەو عابا ناگونجێ. ئەوەی لەهێندێك ناوچەی بادینان هەیە، هیچ ڕێسایەکی کۆن نییە. ئەو نیگارانەی کە گەشتیارە ئەوروپاییەکان کێشاویانەو ئەووێنانەی گرتوویانە لەسەتەکانی رابوردوودا ئەوەدەردەخەن کە ئەو جۆرە پێچەیە مێژوویەکی کۆنی نییە.شایەنی باسە، ژنانی بادینان پتر لەژێر گوشاری پاشکەوتخوازیدان، وەك لەژنانی ناوچەکانی دیکەی باشووری کوردستان.

پۆشینی پێچە، مانای بەکەم تەماشاکردنی ژن و بەیەکسان تەماشانەکردنێتی. ئەمەش بەبیانووی پاراستنی ناموسەوە. ناموس کە وشەیەکی وێنانییە (نۆمۆس) و بەمانای رەوشت و ڕێسا دێ، هیچ

پێوەندییەکی بەجۆری جلك و پۆشاکەوە نییە: بەپێچەوانەوە، کوردی کۆن زۆر دژی سەرپۆشین بوون، ئەوەنییە پەندێکی پێشینان دەبێژێ: "ئەوی سەردەپۆشێ، ژێری دەفرۆشێ. ئەوە قسەی من نییە، بەڵکو پەندیپێشینانەو کەلتووری کوردە. ناموسی هەر کەسێکیش، بەکەسەکە خۆیەوەبەندەو لە لەشی هیچ کەسێکی دیکەدا نییە. بوونی ناموس، مانای بوونی ئازادی مرۆڤە. دیارە هەموو مرۆڤێکی ئازاد مافی ئەوەی هەیە بەرگری لەئازادی خۆی بکاو، کۆمەڵگاش ئەگەر ئازادبوو پشتگیری بکات.راستە، هەموو مرۆڤێك پێویستە لەسەری ڕێزی بیروڕای گشتی بگرێ. لێ کۆمەڵگاش پێویستە لەسەری، ڕێزی هەڵسووکەوتی تاکەکەس بگرێ. کە ئەز دەبێژم ڕێزگرتن لەپەسەندکردن جیا دەکەمەوە. بۆ وێنە: ئەگەر لەهیندستان بژیامایە،ڕێزی ئەوکەسانەم دەگرت کە گا دەپەرستن، واتە قسەی ناشیرین ورووشێنەرم پێنەدەگوتن: بەڵام گاپەرستیم پەسەند نەدەکردو،چاوم نەدەپۆشی لێی و هەوڵمدەدا خەڵك بێنمە سەرئەو باوەرەی کە گاپەرستی لەهۆشیارییەوە دوورە. ئەو کچە کوردەش کە پێچە دەگرێتەوە، ئەگەر بەڕاستی و بەئارەزووی دڵی خۆی بێ و لەباوەڕەوە ئەوەی کردبێ ولەترسی باوك، دایك، مێرد، برا یان لەترسی سەرزەنشتی خەلك نەبێ، ئەوا ڕێزی دەگرم و ئەگەر دەمم بیگاتێ تێیدەگەیەنم کەوێ، ئەگەر خۆی بەناموس بێ، ئەوا بەپێچەو بێپێچە هەر بەناموسە. بۆچی دەبێ خۆی لەپیاو بەکەمتر بزانێ. خۆ ئەگەر هەوڵیدا بەزۆر یان بەفێڵ، پێچە بەکچێکی هاوڕێی بگرێتەوە ئەوا لەدژی ئەوکارەی دەوەستم،چۆنکە وێ هەرهێندە ئازادە کە نەبێتە هۆی نەهێشتنی ئازادی.

ئیسلام، وەك کۆمۆنیزم و هەموو ئایدۆلۆژیایەکی دی، بەزۆری دارێ ودەستوەشاندن وخەڵکتۆقاندن و توندوتێژی نەك هەرپەرەناستێنێ، بەڵکو گەورەترین زیانی بەردەکەوێ. چی بەسەر کۆمۆنیزم هات، ئەمەش بەسەر ئیسلام دێ ئەگەر بێت و بکەونەسەر ڕێبتوندوتیژی. ئیسلامیستە تەنگەتیلکەکان، بالەوە خەڕۆنەبن کە لەمساڵانەی دواییدا ژمارەی نوێژکەران وحاجیان بەڕێژە زۆر بووە.ئەوەی وای لەوکەسانەکردووە کە رووبکەنە نوێژورۆژوو حەج، رووله نابووتیکردنی سیستەمی سەرمایەدارییە کە بووەتە هۆی بێکاری و هەژاری لەنێوریزەکانی وڵاتە سەرمایەدارەکاندا. ئەم رووکردنە ئیسلامە، لەرکی سەرمایەداری و لەئەنجامی پرۆپاگەندەی رژێمی ئێرانەوەیە، لەگەڵ بەخشینی بەملیارد پارە. ئەمەش مۆدەیەکەو،وەك مۆدەی کۆمۆنیستێتی کە سەردەمێك بوو بەدەگمەن کەسێکت دەدی، خۆی بەمارکسی نەزانێ. هەموو مۆدەیەکیش لەماوەیەکی سنووردار بەولاوە پتر ناژی. بەتایبەتی ئەم هەموو خراپە کارییەی کە رژێمی فارسپەرستی ئێران ورژێمی ترکپەرستی ئەنقەرە لەژێر پەردەی ئیسلامەتیدا دژ بەکوردوژنان دەیکەن و، مەلاکانی کوردستانیش بەرامبەر بەوکردەوانە کڕو بێدەنگ، پێچەلەڕووی ئەوانە لادەدا کە خۆیان بەدەمڕاستی خوا دەزانن. خوا گەلێك مەزنتر ودەسەڵاتدارترە لەوەی رووبکاتە بەندەی خۆی و پێیی بێژێ: "پرۆ لەسەرم بکەرەوە، پرۆ تۆڵەم بستێنەرەوە"......نا کاکە ، نا......خوا وا نا فەرموێ. ئەمە بوختانکردنە بەخوای ئافەرێنەری گەردوون. هەر لەئەنجامی ئەمەشەوەیە کە هەزاران موسلمانی

فارس، عارەب بوون بەدیان و بەهایی. خواپەرستی،ئاسنگەری و بەرگدروون نییە بکرێتە پیشە بۆ نانپەیداکردن. خزمەتی خوا دەبێ بێپارەوەرگرتن و توندوتێژی بێ. ئالەم کاتەدا کەبە ملیۆن خەڵکی کوردستان بەدەست برسێتی، بێکاری، نەخۆشی و نەخوێندەوارییەوە دەنالێنن، کەچی بەهەزاران کورد لەژێر پرۆپاگەندەی ئەم مەلایانەدا رووەدەکەنە حیجاز وپارەی کورد دەبەن بۆ رژێمی دیکتاتۆری سەعوود. مەلا کوردەکانیش رۆژێك ئەیانگووت "ئەرێ خەڵکینە، ئەوپارەیە بۆ لەوڵاتەکەی خۆتاندا بەختناکەن بۆ دامەزراندنی قوتابخانە، نەخۆشخانە، زانستگە، پیشەسازیی بەرهەمهێنەر، یاریگە، شوێنی حەسانەوەو خوێندکار پێگەیاندن وکاردۆزینەوە بۆ بێکاران" مەلاکان، ئەمە ناکەن بەڵام هێندێکیان هەر خەریکی ئەوەن پیاوان دژی ژنان تێژ بکەن، ئەوەتا کوردستان بووە بە وڵاتی ژنقران و لە ئەوروپاش نێوی کوردبووە بە "ژنکوژ".حکوومەتی هەرێمی کوردستانیش لەباتی ئەوەی فریای چاکسازی ئەم بارە نالەبارە بکەوێ، کەچی ئەوسێ ستانەی کە بەدەستەوەیە، بوونەتە چێشتی مجێور و هەر گەڕەکێك١٠-١٢ ماڵە عارەبی دەوڵەمەند هاتوونەتە نێوی و خانوویان کڕیوەو زمانی عارەبی بەسەر خەڵکی کوردستاندا دەسەپێنن وبەرەبەرە، وەك عارەبەکانی هاوێژە(کە کردیان بە حەوێجە) ئەوانەی مەلیك فەیسەڵ هانینی بۆ ئەوێ، دەبنە "عارەبی رەسەن". بێجگە لەمەش، کاربەدەستانی هەرێم دەیانەوێ دیانەکانی عێراق کە ژمارەیان چەند سەتهەزارێکە بگوێزنەوە کوردستان کە تەنانەت نوێنەرانی دیانەکان خۆیان، باوەڕیان بەسەرگرتنی ئەو جۆرە ورێنانە نییە. ئەوەشمان بیرنەچێ، کاتی خۆی سەرکردە دیانەکان بوون کە دژی هاتنەکایەی کڵێسەی کوردیزمان بوون. خۆشك و برا ئاشوورییەکانیش کە دەگەنە ئەوروپا، دانێکی خێر بەکورددا نانێن. پاراستن و خزمەتی لێقەوماوان، ئەرکی سەرشانی هەموو مرۆڤێکی مرۆڤدۆستە، بەڵام بەبەرنامەو نەخشەی زانستانەوبەپێی توانست وبۆ هەژارودەستکورت نەك بۆدەوڵەمەندان وتێکدانی دێموۆگرافیای کوردستان